

УДК 636.3.082.061.8(477)
© 2013

Т.В. ЧОКАН,
старший науковий співробітник

Інститут біології тварин
НААН, м. Львів

ДИНАМІКА ЖИВОЇ МАСИ ЯРОК УКРАЇНСЬКОЇ ГІРСЬКОКАРПАТСЬКОЇ ПОРОДИ ЗАЛЕЖНО ВІД ЗОНИ ЇХ РОЗВЕДЕННЯ

Наведено результати досліджень динаміки живої маси, абсолютних і середньодобових приростів, відносної швидкості росту, кратності збільшення та напруги росту живої маси ярок української гірськокарпатської породи. Встановлено, що в усі вікові періоди ярки, яких розводять у низинній зоні, порівняно з ровесницями з гірської зони, характеризуються вищими показниками живої маси, абсолютними та середньодобовими приростами.

Важливою складовою зоотехнічної науки є вивчення закономірностей росту і розвитку тварин та чинників, які на них впливають, зокрема роль еколого-географічних умов розведення [1].

Українські гірськокарпатські вівці, як і більшість гірських порід, яких розводять у специфічних, інколи і екстремальних природно-кліматичних умовах, порівняно невеликі тварини, з високою пластичністю за живою масою та хорошою здатністю до нагулу. Селекція цих тварин була спрямована на закріплення максимальної м'ясної продуктивності при використанні переважно зелених кормів пасовищ [2].

Метою нашої роботи було дослідити вікову динаміку вагового росту від народження до 18-місячного віку ярок української гірськокарпатської породи, яких розводять у різних зонах Карпатського регіону.

Матеріали і методи дослідження. Роботи проводили на ярках української гірськокарпатської породи овець у СФГ "Салдобош" (с. Стеблівка Хустського району, низинна зона, $n = 37$) та СФГ "Банське" (с. Луг Рахівського району Закарпатської області, гірська зона, $n = 35$).

Живу масу новонароджених ягнят, при відлученні (у 3 місяці), у 9-, 13- та 18-місячному віці вивчали шляхом індивідуального зважування. Абсолютний приріст тварин у досліджувані вікові періоди визначали за формулою: $D = W_t - W_o$, де W_t і

W_o – кінцева і початкова жива маса відповідно, кг.

Середньодобовий приріст визначали за рівнянням

$$R = \frac{W_t - W_o}{t_2 - t_1},$$

де t_2 , t_1 – вік в кінці і на початку періодів відповідно, днів;

Відносну швидкість росту розраховували за формулою С. Броді

$$K = \frac{W_t - W_o}{0,5 \cdot (W_t + W_o)} \cdot 100.$$

Напругу росту – за коефіцієнтами приросту

$$K_{напр.} = \frac{W_t - W_o}{W_o} \cdot 100.$$

Кратність збільшення живої маси ви-

1. Жива маса ярок української гірськокарпатської породи, кг ($M \pm m$)

Вік тварин, місяці	I група ($n = 37$)	II група ($n = 35$)
Новонароджені	3,1±0,04	3,0±0,05
3	15,9±0,11	15,5±0,17
8	23,8±0,13***	21,7±0,21
13	29,4±0,26***	26,5±0,29
18	37,1±0,27***	33,9±0,28

Тут і далі: * $P < 0,05$; ** $P < 0,01$; *** $P < 0,001$.

2. Абсолютні та середньодобові прирости живої маси овець української гірськокарпатської породи ($M \pm m$)

Віковий період, місяці	Абсолютний приріст, кг		Середньодобовий приріст, г	
	I група $n = 37$	II група $n = 35$	I група $n = 37$	II група $n = 35$
0–3	12,9±0,11	12,6±0,12	139,8±1,15	136,7±1,34
3–8	7,8±0,16***	6,2±0,18	51,3±1,02***	40,3±1,21
8–13	5,6±0,22**	4,8±0,20	36,5±1,44**	31,4±1,38
13–18	7,7±0,12	7,4±0,17	50,2±0,78	48,2±1,07
0–18	34,0±0,27***	30,8±0,23	61,5±0,49***	56,1±0,67

значали шляхом ділення живої маси в 3-, 9- і 18-місячному віці на живу масу новонароджених ягнят. Одержані результати досліджень оброблені методом варіаційної статистики за М.О. Плохінським [3].

Результати досліджень та їх обговорення. Для досліджень було підібрано дві групи новонароджених ягнят від 3–4-річних вівцематок. Жива маса тварин I групи (СФГ “Салдобош”) становила в середньому 3,1 кг, а II групи (СФГ “Банське”) – 3,0 кг. До 3-місячного віку цей показник у ягнят обох груп зростав рівномірно, з незначною перевагою тварин СФГ “Салдобош” – на 0,4 кг. У наступні вікові періоди міжгрупова різниця набула вірогідного характеру: жива маса ярок СФГ “Салдобош” переважала за цим показником ровесниць з СФГ “Банське” на 2,1; 2,9 та 3,2 кг ($P < 0,001$) – табл. 1. Спостерігалася також перевага тварин першої групи й за абсолютними та середньодобовими приростами живої маси (табл. 2). Так, у період від народження до 3-місячного та від 13- до 18-місячного віку

у тварин I групи абсолютний приріст складав відповідно 12,9±0,11 та 7,7±0,12 кг, а середньодобовий – 139,8±1,157 та 50,2±0,78 г, тоді як у ярок II групи – 12,6±0,12 та 7,4±0,17 кг і 136,7±1,34 та 48,2±1,07 г. У періоди від 3 до 8, від 8 до 13 та від народження до 18 місяців різниця за цими показниками між ярками I і II груп була вірогідною і становила відповідно 1,6 ($P < 0,001$); 0,8 ($P < 0,01$); 3,2 кг ($P < 0,001$) та 11,0 ($P < 0,001$); 5,1 ($P < 0,01$); 5,4 г ($P < 0,001$) на користь тварин зі СФГ “Салдобош”.

Найвищі середньодобові прирости в ягнят обох груп спостерігалися в період від народження до відлучення, а найвищі – у зимово-стійловий період.

За відносною швидкістю росту у вікові періоди від народження до 3-місячного віку та від 8 до 13 місяців між тваринами обох груп вірогідної різниці не виявлено (табл. 3). У віковий період від 3- до 8-місячного віку ярочки СФГ “Салдобош” за цим показником переважали ровесниць СФГ “Банське” на 6,2 % ($P < 0,001$) та по-

3. Відносна швидкість та напруга росту живої маси овець української гірськокарпатської породи, % ($M \pm m$)

Віковий період, місяці	Відносна швидкість росту живої маси		Напруга росту живої маси	
	I група	II група	I група	II група
0–3	135,6±0,70	136,1±0,59	418,7±6,80	420,4±4,78
3–8	39,6±0,77***	33,4±0,92	49,5±1,20***	40,3±1,37
8–13	20,9±0,74	19,9±0,85	23,5±0,92	22,2±0,84
13–18	23,3±0,38*	24,5±0,37	26,4±0,49	27,9±0,61
0–18	169,5±0,38***	167,1±0,45	1099,1±16,38**	1027,2±21,64

4. Кратність збільшення живої маси овець української гірськокарпатської породи, рази ($M \pm m$)

Вік тварин, місяці	I група	II група
3	5,1±0,07	5,2±0,05
8	7,8±0,10***	7,2±0,09
13	9,6±0,14***	8,9±0,12
18	12,2±0,16***	11,4±0,17

ступалися їм у віковий період від 13 до 18 місяців на 1,2 % ($P < 0,05$). У цілому за весь період вирощування до 18 місяців відносна швидкість росту ярка I групи порівняно з цим показником у тварин II була більшою на 2,4 % ($P < 0,001$).

За напругою росту живої маси у вікові періоди досліджень від народження до 18 місяців між тваринами обох груп вірогідної різниці не виявлено. Від 3 до 8 місяців цей показник у ярка I групи був більшим

на 6,2 % ($P < 0,001$), ніж у ровесниць II групи. Від народження до 18-місячного віку напруга росту була також вищою на 71,9 % ($P < 0,01$) в овець СФГ “Салдобош”.

Кратність збільшення живої маси овець обох груп у 3-місячному віці була майже однакою. Ярки СФГ “Салдобош” у 8, 13 та 18 місяців за цим показником переважали тварин СФГ “Банське” в 0,6; 0,7 та 0,8 рази ($P < 0,001$) відповідно (табл. 4).

Підсумовуючи одержані результати, відзначимо, що ярки, яких розводять в низинній зоні Карпат, у всі досліджувані вікові періоди за живою масою переважали ровесниць з гірської місцевості. Ця перевага була невірогідною лише у 3-місячному віці. На нашу думку, це пов'язано не тільки з еколого-географічними умовами утримання тварин, а й з особливостями різних генотипів овець української гірськокарпатської породи, адаптованих до відповідних умов.

Висновки

Ріст живої маси ярка української гірськокарпатської породи певною мірою залежить від географічної зони їх розведення. У всі вікові періоди ярки, яких розводять у низинній зоні, порівняно з ровесницями, яких розводять у гірській зоні, характери-

зуються вищими показниками живої маси, абсолютних та середньодобових приростів. Найвищі показники відносної швидкості та напруги росту живої маси у тварин обох груп спостерігалися в період від народження до 3-місячного віку.

Бібліографія

1. Вівчарство України / [В.М. Іовенко, О.Г. Польська та ін.]; за ред. В.П. Бурката. – К. : Аграрна наука, 2006. – 614 с.
2. Біологічні та господарсько-корисні ознаки гірськокарпатських овець з вовною природного забарвлення / [І.А. Макар, В.В.

Гуменюк, М.В. Мартишук та ін.]. – Львів : Афіша, 2004. – С. 8–23.

3. Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н.А. Плохинский. – М. : Колос, 1969. – 256 с.

Рецензент – доктор сільськогосподарських наук **М.М. Шаран**